

Hoitopääsy erikoissairaanhoidossa 31.12.2023

Hoitovelan kasvu kiireettömään erikoissairaanhoidon ta- saantui loppuvuonna 2023

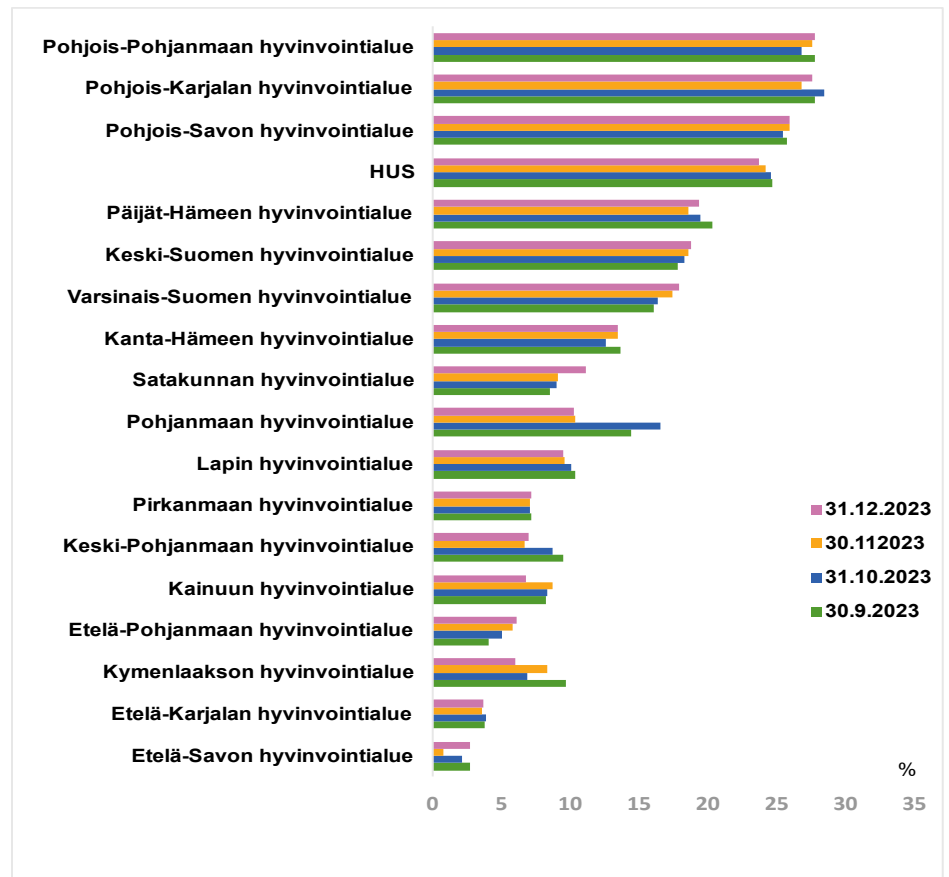
PÄÄLÖYDÖKSET

- Joulukuun 2023 lopussa yli 173 000 potilasta odotti kiireettömään erikoissairaanhoidon.
- Joulukuussa 2023 yli puoli vuotta hoitoa odottaneita potilaita oli yli 29 000.
- Suhteellisesti eniten yli puoli vuotta odottaneita potilaita oli Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella ja vähiten Etelä-Savon hyvinvointialueella.
- Joulukuun lopussa 2023 polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen odottajien kokonaismäärä pysyi samalla tasolla kuin elokuun lopussa 2023. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä oli laskenut hiukan joulukuussa 2023.
- Joulukuun lopussa 2023 kaihi-leikkaukseen yli puoli vuotta odottaneita oli yli 250 vähemmän kuin elokuussa 2023.
- Yli kolme kuukautta mielenterveyspalveluita odottaneita lapsia ja nuoria oli joulukuussa 2023 liki 180 vähemmän kuin elokuussa 2023.

Joulukuun 2023 lopussa yli 173 000 potilasta odotti pääsyä kiireettömään erikoissairaanhoidon hyvinvointialueiden sairaaloissa. Hoitoa odottaneista yli 29 000 (16,8 %) oli odottanut hoitopääsyä yli puoli vuotta. Joulukuun lopussa 2023 yli puoli vuotta jonottaneita oli yli 1 000 potilasta vähemmän kuin vuoden 2023 elokuussa. (Taulukko1.)

Yli puoli vuotta kiireetöntä erikoissairaanhoidon joulukuun 2023 lopussa odottaneiden osuus kaikista odottavista oli suurin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella (27,8 %) ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella (27,6 %) sekä pienin Etelä-Savon hyvinvointialueella (2,7 %). Yli puoli vuotta odottaneiden potilaiden määrän kasvu on tasaantunut loppuvuodesta 2023 ja hiukan laskenutkin joulukuussa 2023 verrattuna elokuuhun 2023. Joulukuun lopussa 2023 yli puoli vuotta odottaneita oli 16,8 prosenttia kaikista odottajista ja elokuun lopussa 2023 heitä oli 17,2 % kaikista odottajista. Hyvinvointialueiden välillä on kuitenkin isojakin eroja yli puoli vuotta odottaneiden määrässä. (Kuvio 1, Taulukko 1.)

Kuvio 1. Yli puoli vuotta kiireetöntä hoitoa odottaneiden osuus kaikista hyvinvointialueiden sairaaloihin odottavista (%) 30.9.2023, 31.10.2023, 30.11.2023 ja 31.12.2023

Taulukko 1. Hoitoa odottaneiden lukumäärät 31.12.2023 sekä 31.8.2023 yli 180 vrk odottaneet hyvinvointialueittain

Hyvinvointialueet	Hoitoa odottaneet yhteensä lkm.	Hoitoa odottaneet 1–90 vrk lkm.	Hoitoa odottaneet 91–180 vrk lkm.	Hoitoa odottaneet yli 180 vrk lkm.	Hoitoa odottaneet yli 180 vrk %	Jäsenkuntien hoitoa yli 180 vrk odottaneet/10 000 as, lkm.	2023–08 hoitoa yli 180 vrk odottaneet lkm.	Hoitoa yli 180 vrk odottaneiden muutos 2023–08–2023–12 lkm.
Etelä-Karjala	1 766	1 476	224	66	3,7	5,2	56	+10
Etelä-Pohjanmaa	5 990	4 276	1 346	368	6,1	18,7	292	+76
Etelä-Savo	5 544	4 248	1 149	147	2,7	10,3	144	+3
HUS	35 158	20 398	6 435	8 325	23,7	43,0	9 245	-920
Kainuu	2 617	1 850	590	177	6,8	25,1	468	-291
Kanta-Häme	9 016	5 986	1 825	1 205	13,4	69,5	1 270	-65
Keski-Pohjanmaa	4 513	3 216	982	315	7,0	37,3	452	-137
Keski-Suomi	11 493	6 965	2 364	2 164	18,8	77,8	1 894	+270
Kymenlaakso	3 730	2 756	749	225	6,0	3,3	356	-131
Lappi	4 285	2 637	1 243	405	9,5	21,3	546	-141
Päijät-Häme	5 162	2 717	1 449	996	19,3	46,9	1 149	-153
Pohjois-Karjala	5 323	2 539	1 317	1 467	27,6	89,1	1 403	+64
Pohjois-Pohjanmaa	15 291	7 823	3 221	4 247	27,8	85,1	4 589	-342
Pirkanmaa	20 409	14 744	4 189	1 476	7,2	22,5	1 648	-172
Pohjois-Savo	10 595	5 517	2 334	2 744	25,9	100,7	2 538	+206
Satakunta	10 218	6 942	2 143	1 133	11,1	52,3	877	+256
Pohjanmaa	3 594	2 427	796	371	10,3	20,5	609	-238
Varsinais-Suomi	19 195	12 530	3 235	3 430	17,9	67,1	2 911	+519
Koko maa	173 899	109 047	35 591	29 261	16,8	48,1	30 447	-1 186

Sairaanhoitopiirit lakkautettiin 31.12.2022 ja hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialueiden ilmoittamat hoitoonpääsytiedot eivät ole suoraan verrannollisia sairaanhoitopiireittäin ilmoitettuihin hoitoonpääsytietoihin. Tilastoraportissa on huomioitava, että HUS ilmoittaa koko Uudenmaan hyvinvointialueiden hoitoonpääsytiedot. Uudet aikasarjat tilastoista alkavat 1.1.2023. Tässä tilastoraportissa esitetään erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tilanne hyvinvointialueittain vuoden alusta. Terveystieteiden haasteet, kuten organisaatiouudistus ja henkilökuntapula, ovat yhteydessä kiireetöntä hoitoa odottavien potilaiden kokonaismäärään.

Koko vuoden 2023 tilannetta tarkastellessa kiireettömään erikoissairaanhoitoon odottajien määrä on kasvanut liki 18 500 potilaalla verrattuna tammikuuhun 2023. (Taulukko 3.)

Vuoden 2023 aikana yli puoli vuotta odottaneiden määrä on noussut, mutta nousu on tasaantunut joulukuussa 2023 ja jopa hiukan laskenut. Joulukuussa 2023 yli puoli vuotta odottaneita oli yli 29 000 potilasta. Joulukuussa yli puoli vuotta odottaneita oli liki 1 200 potilasta vähemmän kuin elokuussa 2023. (Taulukko 1, Taulukko 2.)

Hyvinvointialueilla kolmesta kuuteen kuukautta hoitoon pääsytä odottaneita oli joulukuun 2023 lopussa liki 36 000. Kolmesta kuuteen kuukautta hoitoa odottaneiden määrä on laskenut syksyn aikana, joulukuussa 2023 kolmesta kuuteen kuukautta odottaneita oli yli 12 000 potilasta vähemmän kuin elokuussa 2023. (Kuvio 2.)

Taulukko 2. Yli puoli vuotta hoitoa odottaneiden määrä (lkm.) kuukausittainen kehitys hyvinvointialueittain vuonna 2023

Hyvinvointi- alue	2023-01	2023-02	2023-03	2023-04	2023-05	2023-06	2023-07	2023-08	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12
Etelä-Karjala	10	3	14	25	25	26	37	56	59	62	61	66
Etelä-Pohjan- maa	127	120	99	114	127	139	274	292	253	309	348	368
Etelä-Savo	101	118	111	147	158	195	217	144	147	118	41	147
HUS	6 763	6 847	6 900	6 927	7 608	7 111	8 284	9 245	8 869	8 709	8 377	8 325
Kainuu	299	294	298	292	265	237	313	468	362	278	374	177
Kanta-Häme	543	624	659	737	779	828	1 129	1 270	1 244	1 150	1 140	1 205
Keski-Pohjan- maa	383	346	309	342	322	277	430	452	445	402	305	315
Keski-Suomi	5	926	973	1 128	275	1 223	1 718	1 894	1 999	2 077	2 078	2 164
Kymenlaakso	307	334	348	340	329	304	360	356	375	276	251	225
Lappi	144	149	211	272	355	317	454	546	469	461	423	405
Päijät-Häme	940	968	913	979	942	945	1 114	1 149	1 025	980	949	996
Pohjois-Karjala	1 019	866	822	942	959	986	1 275	1 403	1 365	1 409	1 389	1 467
Pohjois-Pohjan- maa	2 314	2 510	2 760	3 042	3 151	3 202	4 028	4 589	4 357	4 097	4 134	4 247
Pirkanmaa	982	962	957	1 022	1 120	1 226	1 440	1 648	1 525	1 509	1 451	1 476
Pohjois-Savo	1 603	1 669	3	1 832	1 929	1 956	2 370	2 538	2 618	2 633	2 647	2 744
Satakunta	682	657	520	601	660	650	928	877	854	921	921	1 133
Pohjanmaa	334	301	319	348	370	418	544	609	518	593	365	371
Varsinais- Suomi	1 544	1 561	1 739	1 949	2 198	2 110	2 680	2 911	2 960	3 038	3 175	3 430
Koko maa	18 100	19 255	17 955	21 039	21 572	22 150	27 595	30 447	29 444	29 022	28 429	29 261

Tilastossa huomioitavaa

Perusterveydenhuollon yksiköitä oli toiminnassa sairaanhoitopiirien toimiessa 14 eri yksikössä. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa on perusterveydenhuollon yksiköt, jotka tarjoavat erikoissairaanhoitoa vähentyneet 10 yksikköön. Toimintoja on yhdistetty hyvinvointialueen toimintaan vuoden 2023 aikana.

Lisäksi osa hyvinvointialueista muodostui useammasta sairaanhoitopiiristä sekä perusterveydenhuollon yksiköistä, jotka tuottavat erikoissairaanhoitoa. Nämä on yhdistetty hyvinvointialueiden alle. Data ei ole tämän vuoksi vertailukelpoista sairaanhoitopiirien ilmoittamaan dataan. Vuoden 2023 alusta alkoivat uudet vertailukelpoiset tilastosarjat. Hyvinvointialueiden sekä sairaanhoitopiirien mukainen data löytyy erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyt sivuilta:

[Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy](#)

Tietokantoja on uudistettu vuoden 2024 alussa. Löydät uudet tietokannat täältä:

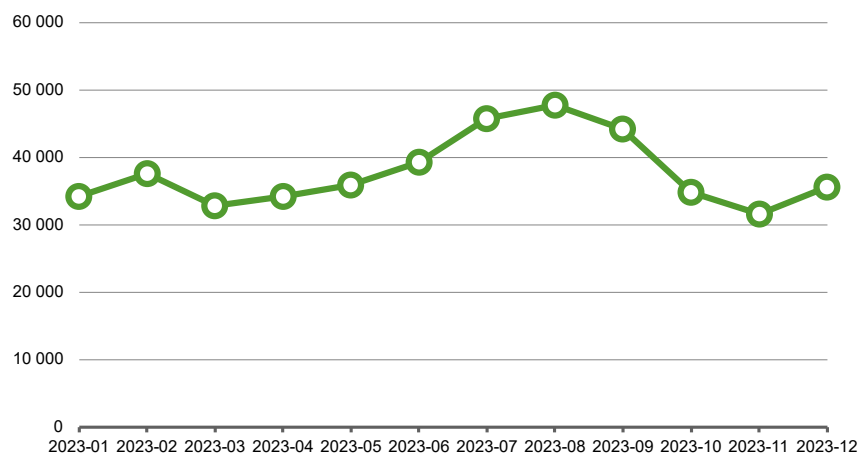
[Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat](#)

[Hoitoa odottavat jonoryhmittäin](#)

[Psykiatrian erikoisalalle hoitoa odottavat alle 23-vuotiaat lapset ja nuoret](#)

[Lähetteet](#)

Kuvio 2. Hoitoa 91–180 vuorokautta odottaneiden määrän kehitys vuonna 2023, hyvinvointialueet yhteensä

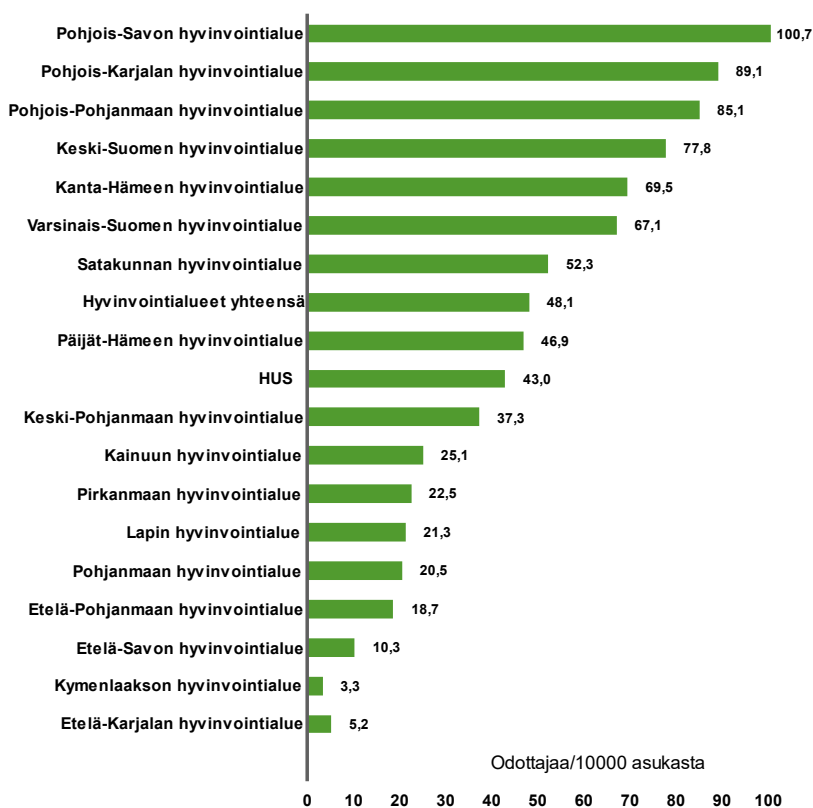
Taulukko 3. Kaikkien hoitoa odottaneiden määrän (lkm.) kuukausittainen kehitys vuonna 2023 hyvinvointialueittain

Hoitoa odottaneet yhteensä	2023-01	2023-02	2023-03	2023-04	2023-05	2023-06	2023-07	2023-08	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12
Etelä-Karjala	1 540	1 623	1 612	1 534	1 495	1 676	1 827	1 713	1 564	1 599	1 692	1 766
Etelä-Pohjanmaa	5 809	5 747	5 579	5 609	5 608	6 132	6 535	6 303	6 213	6 217	6 044	5 990
Etelä-Savo	5 796	5 850	5 862	5 855	5 151	5 168	5 618	5 546	5 523	5 523	5 403	5 544
HUS	37 390	37 607	37 266	36 869	36 330	35 805	37 602	37 199	35 978	35 356	34 682	35 158
Kainuu	3 296	3 394	3 558	3 572	3 376	3 334	3 793	3 667	4 399	3 357	4 280	2 617
Kanta-Häme	8 457	8 755	8 861	8 739	8 563	8 656	9 362	8 730	9 147	9 103	8 532	9 016
Keski-Pohjanmaa	4 871	4 795	4 780	4 793	4 610	4 776	4 953	4 868	4 694	4 612	4 548	4 513
Keski-Suomi	357	10 246	10 575	10 804	10 056	11 281	11 788	11 261	11 249	11 328	11 201	11 493
Kymenlaakso	3 813	3 722	3 650	3 563	3 647	3 837	3 994	3 945	3 857	3 996	3 027	3 730
Lappi	3 726	3 876	4 171	4 243	4 435	4 598	4 549	4 561	4 525	4 562	4 401	4 285
Päijät-Häme	5 222	5 127	5 072	5 039	4 939	4 863	5 140	5 084	5 059	5 061	5 112	5 162
Pohjois-Karjala	4 631	4 584	4 481	4 589	4 486	4 517	4 815	4 915	4 910	4 955	5 185	5 323
Pohjois-Pohjanmaa	14 881	15 266	15 676	14 784	14 788	15 524	16 097	16 055	15 654	15 264	14 966	15 291
Pirkanmaa	18 260	18 547	18 155	18 632	19 355	20 514	21 563	21 210	21 288	21 183	20 533	20 409
Pohjois-Savo	7 879	8 685	1 732	9 218	9 211	9 603	10 154	10 018	10 206	10 372	10 208	10 595
Satakunta	9 120	9 335	9 481	9 644	9 741	10 158	10 687	10 103	10 051	10 183	10 071	10 218
Pohjanmaa	3 558	3 697	3 668	3 558	3 430	3 672	3 774	3 670	3 599	3 604	3 503	3 594
Varsinais-Suomi	16 819	16 810	16 937	17 849	17 129	17 951	19 189	18 558	18 421	18 592	18 207	19 195
Koko maa	155 425	167 666	161 116	168 894	166 350	172 065	181 440	177 406	176 337	174 867	171 595	173 899

Hoitoa yli 180 vrk odottaneet suhteutettuna asukaslukuun hyvinvointialueittain

Joulukuun lopussa 2023 koko maassa erikoissairaanhoidon kiirettömässä hoidossa oli yli puoli vuotta hoitoon odottajia keskimäärin 48,1 odottajaa/10 000 asukasta, kun vastaava luku elokuussa oli 49,6/ 10 000 asukasta. Hoitoa yli puoli vuotta odottaneiden määrä suhteutettuna alueiden asukaslukuun vaihtelee paljon alueittain. Pohjois-Savon hyvinvointialueella yli puoli vuotta hoitoa odottaneita oli 100,7 odottajaa/ 10 000 asukasta. Vastaava suhdeluku oli pienin Kymenlaakson hyvinvointialueella ollen 3,3 odottajaa/ 10 000 asukasta. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Yli 180 vuorokautta odottaneiden lukumäärä suhteutettuna asukaslukuun hyvinvointialueittain 31.12.2023

Lähetteet

Lähetteiden määrä on kasvanut tasaisesti vuonna 2023. Lähetteitä käsiteltiin vuonna 2023 1 400 080. Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn lähetteiden määrä esitetään kumulatiivisena lukuna. Käsiteltyjen lähetteiden määrä vuonna 2019 ennen koronaepidemiaa oli 1 427 002, joten vuonna 2023 ollaan samassa tasossa käsiteltyjen lähetteiden määrässä kuin vuonna 2019. (Taulukko 4.)

Kiireettömään erikoissairaanhoidon tulleet lähetteet tulee käsitellä 21:n vuorokauden kuluessa. Lähetteiden käsittelyaikoja seurataan hyvinvointialueittain, ja ne tilastoidaan kolmessa vuorokaudessa käsiteltyihin, 4–21 vuorokaudessa käsiteltyihin ja yli 21 vuorokaudessa käsiteltyihin lähetteisiin. Kolmessa vuorokaudessa lähetteitä oli käsitelty liki 700 000 kappaletta. Hyvinvointialueilla lähetteiden käsittelyajat (yli 21 vrk) ylittyivät 1,8 prosentissa lähetteisistä. (Taulukko 5.)

Taulukko 4. Käsitellyt kiireettömät lähetteet (lkm) hyvinvointialueilla vuonna 2023

Hyvinvointi- alue	2023-01	2023-02	2023-03	2023-04	2023-05	2023-06	2023-07	2023-08	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12
Etelä-Karjala	2 704	5 539	8 606	10 959	13 958	16 735	18 872	21 728	24 431	27 303	30 031	32 157
Etelä-Pohjanmaa	4 331	8 751	13 427	17 718	22 415	27 802	31 790	36 203	41 089	46 239	51 117	55 089
Etelä-Savo	4 116	8 135	10 205	16 244	20 662	24 639	27 875	31 857	35 729	39 703	43 734	46 777
HUS	28 781	58 945	87 957	117 657	148 776	180 206	201 974	228 400	258 873	289 791	320 804	345 786
Kainuu	2 265	4 446	0	8 843	11 152	13 401	15 039	16 613	19 424	21 661	23 650	25 548
Kanta-Häme	5 098	10 179	15 829	20 231	25 597	31 115	35 099	39 835	45 586	51 189	56 415	61 420
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	2 658	5 063	7 751	9 963	12 466	15 132	16 913	19 532	22 011	24 481	27 038	28 882
Keski-Suomi	834	11 892	17 638	23 453	36 027	35 848	39 538	43 531	51 318	64 854	63 236	67 872
Kymenlaakso	52 688	4 528	9 064	14 128	18 277	23 007	27 412	30 790	35 279	39 542	43 874	48 206
Lappi	3 773	7 029	11 639	14 000	17 562	20 850	22 812	26 776	30 039	33 578	37 091	39 659
Päijät-Häme	4 926	9 300	14 602	18 730	23 665	28 396	32 407	37 077	42 105	47 028	51 780	55 836
Pohjois-Karjala	3 816	7 196	10 808	13 975	17 955	21 130	23 992	27 355	30 801	34 126	37 691	40 670
Pohjois-Pohjanmaa	9 720	19 774	31 031	40 224	47 327	57 443	64 338	73 598	82 636	92 787	102 691	110 924
Pirkanmaa	9 535	19 687	31 034	40 638	52 282	63 663	72 405	82 594	93 724	105 428	116 387	125 304
Pohjois-Savo	6 473	14 035	4 491	29 885	37 106	45 787	50 974	58 475	65 710	73 528	81 378	87 952
Satakunta	5 191	10 431	16 569	21 541	27 667	33 680	38 335	43 627	49 076	54 923	60 633	65 256
Pohjanmaa	4 514	9 374	14 456	18 670	23 788	28 628	31 935	36 195	40 847	36 591	49 071	52 861
Varsinais-Suomi	9 303	18 282	28 914	37 317	47 232	57 201	64 369	73 375	82 320	92 647	102 004	109 881
Koko maa	160 726	232 586	334 021	474 176	603 914	724 663	816 079	927 561	1 050 998	1 175 399	1 298 625	1 400 080

Taulukko 5. Lähetteet ja niiden käsittelyajat hyvinvointialueilla 1.1.2023-31.12.2023.

Hyvinvointialue	Lähetteet yhteensä	Lähetettä käsitelty yhteensä	Lähete käsitelty 3 vrk:ssa	Lähete käsitelty 4-21 vrk:ssa	Lähete käsitelty yli 21 vrk:ssa, lkm.	Lähete käsitelty yli 21 vrk:ssa, %
Etelä-Karjala	32 161	32 157	26 446	5 631	80	0,2
Etelä-Pohjanmaa	55 227	55 089	40 885	14 032	172	0,3
Etelä-Savo	46 640	46 777	36 400	9 856	521	1,1
HUS	356 145	345 786	240 744	95 391	9 651	2,8
Kainuu	25 350	25 548	19 793	5 661	94	0,4
Kanta-Häme	48 463	61 420	52 481	8 821	118	0,2
Keski-Pohjanmaa	28 822	28 882	20 720	7 444	718	2,5
Keski-Suomi	67 375	67 872	54 227	13 370	275	0,4
Kymenlaakso	48 211	48 206	37 265	10 350	591	1,2
Lappi	39 665	39 659	33 062	6 324	273	0,7
Päijät-Häme	55 774	55 836	45 917	9 808	111	0,2
Pohjois-Karjala	40 527	40 670	31 265	8 426	979	2,4
Pohjois-Pohjanmaa	110 784	110 924	84 652	24 822	1 450	1,3
Pirkanmaa	124 495	125 304	88 015	34 707	2 582	2,1
Pohjois-Savo	97 329	87 952	60 354	26 490	1 108	1,3
Satakunta	65 417	65 256	47 771	13 826	3 659	5,6
Pohjanmaa	52 854	52 861	41 010	11 038	813	1,5
Varsinais-Suomi	111 146	109 881	85 235	23 704	942	0,9
Koko maa	1 406 385	1 400 080	1 046 242	329 701	24 137	1,7

Hoidon tarpeen arviointi

Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä tutkimuksia, on ne terveydenhuoltolain (2010/1326) mukaan toteutettava kolmen kuukauden kuluessa lähetteen saapumisesta sairaalaan. Esimerkiksi leikkaushoidon tarvetta selvitetään usein erilaisilla tutkimuksilla ja erikoislääkärin arvioinnilla ennen varsinaista hoitopäätöstä.

Joulukuun lopussa 2023 hoidon tarpeen arviointia odotti yli 79 000 potilasta. Hyvinvointialueiden ilmoittamien tietojen mukaan yli kolme kuukautta hoidon tarpeen arviointia odottaneiden määrät vaihtelivat suuresti. Näistä hoidon tarpeen arviointia odottavista potilaista yli kolme kuukautta odottaneita oli yli 19 000 (24,4 %). (Taulukko 6.)

Hoidon tarpeen arvioinnin toteutumista tulkitaan ja hoidon tarpeen arviointia odottavien tietoja ilmoitetaan eri tavoin eri hyvinvointialueilla. Joillakin alueilla ei ole käytössä vielä hoidon tarpeen arviointia lainkaan, vaan potilaat laitetaan suoraan odottamaan hoitoa. Kirjaamisen käytäntöjä ja ohjeistusta hoidon tarpeen arvioinnissa on yhtenäistetty kansallisesti, ja työ jatkuu edelleen. Hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoonpääsyn ohjeita käydään läpi ja päivitetään yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Kirjaamisen käytäntöjen voi tulkita edistyneen, koska hoidon tarpeen arviointia odottaneita yhteensä oli joulukuussa 2023 liki 9 000 enemmän kuin tammikuussa 2023.

Taulukko 6. Hoidon tarpeen arviointia odottavat (lkm.) 31.12.2023

Hyvinvointialue	Hoidon arviointia odottaneet yhteensä	Hoidon arviointia odottaneet 1–90 vrk.	Hoidon arviointia odottaneet 91–180 vrk.	Hoidon arviointia odottaneet yli 180 vrk.	Hoidon arviointia odottaneet yli 90 vrk.	Hoidon arviointia odottaneet Yli 90 vrk. %	Hoidon tarpeen arviointia odottaneet yhteensä 2023–01
Etelä-Karjala	592	570	22	0	22	3,7	539
Etelä-Pohjanmaa	2 270	1 655	432	183	615	27,1	1 829
Etelä-Savo	112	109	3	0	3	2,7	201
HUS	32 957	23 437	4 483	5 037	9 520	28,9	32 381
Kainuu	859	566	188	105	293	34,1	915
Kanta-Häme	63	14	11	38	49	77,8	123
Keski-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-	-
Keski-Suomi	2439	1532	603	304	907	37,2	0
Kymenlaakso	611	493	59	59	118	19,3	589
Lappi	3 866	3 614	153	99	252	6,5	3 880
Päijät-Häme	5	1	2	2	4	80,0	4
Pohjois-Karjala	5 500	3 774	976	750	1 726	31,4	4 980
Pohjois-Pohjanmaa	9 032	7 725	972	335	1 307	14,5	8 386
Pirkanmaa	6 015	4 756	1 063	196	1 259	20,9	4 549
Pohjois-Savo	6 252	5 061	684	507	1 191	19,0	4 978
Satakunta	1 289	982	266	41	307	23,8	1 276
Pohjanmaa	4 172	3 133	577	462	1 039	24,9	3196
Varsinais-Suomi	3 351	2 631	594	126	720	21,5	2 621
Koko maa	79 385	60 053	11 088	8 244	19 332	24,4	70 447

Hoitoa odottavat erikoisaloittain

Joulukuun 2023 lopussa hoitoa odotti yli 3 500 potilasta vähemmän kuin elokuussa 2023. Hoitoa odottavien määrä pysyi kuitenkin suurena monella erikoisalalla. Kirurgian erikoisaloilla hoitoa odottavien määrä laski hiukan, mutta pysyi kuitenkin suurena monella erikoisalalla. Myös silmätautien sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisaloilla hoitoa odottajien määrä oli hiukan kasvanut verrattuna elokuuhun 2023. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Hoitoa odottaneiden määrän kehitys erikoisaloittain vuonna 2023

Erikoisala	2023-01	2023-02	2023-03	2023-04	2023-05	2023-06	2023-07	2023-08	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12
Sisätaudit	13 290	14 049	13 906	13 686	13 633	13 699	14 705	13 702	13 638	13 353	12 514	13 040
Anestesiologia	344	338	328	302	282	308	315	347	322	303	324	331
Kirurgia	64 489	69 112	65 725	70 006	68 025	71 287	75 461	75 526	75 592	74 580	74 471	74 636
20 Kirurgia	1 741	1 874	1 847	1 770	1 843	1 737	1 802	1 622	1 626	1 589	1 534	1 606
20G Gastroenterologinen kirurgia	13 138	14 627	13 803	14 806	14 399	15 379	16 221	16 392	16 933	16 184	16 022	16 363
20J Käsikirurgia	4 734	4 927	4 769	5 029	4 663	5 025	5 348	5 551	5 585	5 608	5 578	5 845
20L Lastenkirurgia	2 008	2 027	1 920	2 132	2 085	2 057	2 160	2 049	1 790	1 667	1 557	1 576
20O Ortopedia ja traumatologia	27 063	28 365	26 693	29 205	28 399	29 644	31 058	31 511	31 395	31 548	31 201	31 402
20P Plastiikkakirurgia	4 450	5 017	4 787	5 022	4 873	5 274	5 549	5 431	5 525	5 600	5 534	5 590
20R Sydän- ja rintaelinkirurgia	613	685	624	713	694	760	814	815	801	815	789	861
20U Urologia	5 873	6 323	6 087	6 187	6 018	5 968	6 739	6 514	6 361	6 222	7 048	6 378
20V Verisuonikirurgia	3 059	3 273	3 290	3 247	3 151	3 408	3 646	3 524	3 462	3 491	3 389	3 262
20Y Yleiskirurgia	1 810	1 994	1 905	1 895	1 900	2 035	2 124	2 117	2 114	1 856	1 819	1 753
Neurokirurgia	3 091	3 203	2 926	3 337	3 344	3 323	3 389	3 425	3 437	3 347	3 215	3 323
Naistentaudit ja synnytykset	7 299	8 170	7 662	7 883	7 767	8 206	8 426	8 212	8 316	8 413	8 130	8 114
Lastentaudit	2 088	2 206	2 208	2 290	2 366	2 383	2 307	1 993	2 055	2 088	1 949	2 088
Silmätaudit	24 926	27 304	26 523	28 000	27 966	27 948	29 833	29 614	29 381	29 001	28 619	28 798
Korva-nenä- ja kurkkutaudit	15 247	16 858	16 380	17 613	17 665	18 785	19 230	18 661	18 419	18 701	18 900	19 140
Foniatria	305	329	301	352	366	363	349	302	317	339	350	384
Hammas- suu- ja leukasairaudet	3 428	3 557	3 476	3 459	3 507	3 553	3 663	3 634	3 463	3 309	3 147	3 142
Iho- ja sukupuolitaudit	3 127	3 500	3 461	3 411	3 445	3 369	4 059	3 840	3 893	3 975	3 625	3 935
Syöpätaudit ja sädehoito	667	695	564	557	527	675	645	509	488	563	594	613
Psykiatria	4 652	4 763	4 173	4 083	3 886	4 005	4 379	4 034	3 981	3 948	3 727	3 751
Nuoriso- ja lastenpsykiatria	1 352	1 402	1 337	1 460	1 392	1 247	1 221	1 071	1 079	1 063	1 202	1 331
Neurologia	2 358	2 638	2 539	2 713	2 637	2 710	2 768	2 679	2 455	2 458	2 240	2 381
Lastenneurologia	509	548	554	567	551	625	609	475	464	455	490	551
Keuhkosairaudet	5 207	5 669	5 782	5 752	5 596	5 992	6 258	5 625	5 368	5 265	4 765	4 889
Muut	3 044	3 323	3 268	3 421	3 393	3 584	3 818	3 754	3 665	3 702	3 331	3 452
Hoitoa odottaneet yhteensä	155 425	167 666	161 116	168 894	166 350	172 065	181 440	177 406	176 337	174 867	171 595	173 899

Lasten ja nuorten psykiatriaan yli 90 vrk odottavien määrä laskenut

Yli kolme kuukautta mielenterveyspalveluita odottaneiden lasten ja nuorten (alle 23-vuotiaat) määrä oli joulukuussa 2023 lopussa 613 odottajaa. Hoitoon pääsyä odottavien määrä on laskenut liki 200 odottajalla verrattuna elokuuhun 2023. Yli kolme kuukautta hoitoa odottaneita oli yhteensä elokuun 2023 lopussa 789. Tammikuun lopussa vuonna 2023 yli kolme kuukautta mielenterveyspalveluita odottaneita potilaita oli yhteensä 667. Tilastoissa on huomioitavaa, että alle 23-vuotiaita hoidetaan osittain myös aikuispsykiatrian puolella. (Taulukko 8.)

Taulukko 8. Alle 23-vuotiaiden lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluja (psykiatrian erikoissaloille) yli 90 vuorokautta hoitoa odottaneiden määrän kehitys vuonna 2023

Yli 90 vrk hoitoa odottaneet	2023-01	2023-02	2023-03	2023-04	2023-05	2023-06	2023-07	2023-08	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12
70 Psykiatria	470	478	466	471	478	362	365	444	403	511	455	446
74 Nuorisopsykiatria	120	142	139	137	136	77	148	182	141	65	48	71
75 Lastenpsykiatria	77	85	98	87	94	93	128	163	160	108	94	96
Yhteensä	667	705	703	695	708	532	641	789	704	684	597	613

Kaihileikkaukseen odottavia liki 13 000

Kaihileikkausta odottavia potilaita oli yhteensä 12 841 joulukuussa 2023. Yli kolme kuukautta odottaneita oli 43,7 prosenttia, joista yli puoli vuotta odottaneita oli 12,3 prosenttia. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä oli laskenut joulukuussa 2023 yli 1 100 odottajalla verrattuna elokuun lopun 2023 tilanteeseen. Yli puoli vuotta odottaneita oli eniten ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella (47,2 %) kaikista odottaneista. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella kaikki odottajat pystyttiin hoitamaan alle puolessa vuodessa. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Kaihileikkaukseen odottaneet (lkm.) hyvinvointialueittain 31.12.2023 sekä yli 180 vrk. odottaneet 31.8.2023.

Hyvinvointialue	Hoitoa odottaneet yhteensä lkm.	1–90 vrk hoitoa odottaneet lkm.	91–180 vrk hoitoa odottaneet lkm.	Yli 180 vrk hoitoa odottaneet lkm.	Yli 180 vrk hoitoa odottaneet %	Yli 90 vrk hoitoa odottaneet lkm.	Yli 90 vrk hoitoa odottaneet %	Yli 180 vrk hoitoa odottaneet 2023-08 lkm.
Etelä-Karjala	442	298	143	1	0,2	144	32,6	0
Etelä-Pohjanmaa	677	388	289	0	0,0	289	42,7	8
Etelä-Savo	785	429	337	19	2,4	356	45,4	2
HUS	1 413	1 190	152	71	5,0	223	15,8	210
Kainuu	377	131	135	111	29,4	246	65,3	138
Kanta-Häme	666	383	194	89	13,4	283	42,5	200
Keski-Pohjanmaa	263	178	83	2	0,8	85	32,3	31
Keski-Suomi	933	513	312	108	11,6	420	45,0	103
Kymenlaakso	448	256	190	2	0,4	192	42,9	3
Lappi	414	300	113	1	0,2	114	27,5	3
Päijät-Häme	768	499	269	0	0,0	269	35,0	0
Pohjois-Karjala	1 196	381	250	565	47,2	815	68,1	488
Pohjois-Pohjanmaa	148	48	74	26	17,6	100	67,6	56
Pirkanmaa	1 515	943	569	3	0,2	572	37,8	17
Pohjois-Savo	1 219	566	387	266	21,8	653	53,6	275
Satakunta	1 040	500	320	220	21,2	540	51,9	167
Pohjanmaa	285	173	101	11	3,9	112	39,3	48
Varsinais-Suomi	252	131	32	89	35,3	121	48,0	92
Koko maa	12 841	7 307	3 950	1 584	12,3	5 534	43,1	1841

Polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen odottavien määrä yli 15 000

Polven tai lonkan tekonivelleikkausta odottavia oli joulukuun lopussa yhteensä yli 15 000 potilasta, joista yli puolet (59,6%) oli odottanut pääsyä leikkaukseen yli kolme kuukautta. Yli puoli vuotta hoitoa odottaneita oli 34,6 prosenttia. Polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen odottavien määrä on kasvanut kokonaisuudessaan yli 600 potilaalla verrattuna elokuun lopun 2023 tilanteeseen. Lisäksi yli puoli vuotta odottaneiden määrä on laskenut 34 potilaalla samalla ajanjaksolla. Eniten yli puoli vuotta odottaneita oli Pohjois-Savon hyvinvointialueella (57,5 %) ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella (52,8 %) kaikista odottajista. Vähiten yli puoli vuotta odottaneita oli Etelä-Savon hyvinvointialueella (3,0 %) ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueella (4,5 %) kaikista odottajista. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Polven tai lonkan tekonivelleikkausta odottaneet (lkm.) hyvinvointialueittain 31.12.2023 sekä yli 180 vrk. odottaneet 31.8.2023

Hyvinvointialue	Hoitoa odottaneet yhteensä lkm.	1–90 vrk hoitoa odottaneet lkm.	91–180 vrk hoitoa odottaneet lkm.	Yli 180 vrk hoitoa odottaneet lkm.	Yli 180 vrk, hoitoa odottaneet %	Yli 90 vrk hoitoa odottaneet lkm.	Yli 90 vrk, hoitoa odottaneet %	Yli 180 vrk hoitoa odottaneet 2023–08 lkm.
Etelä-Karjala	430	113	101	216	50,2	317	73,7	181
Etelä-Pohjanmaa	355	175	108	72	20,3	180	50,7	52
Etelä-Savo	440	297	130	13	3,0	143	32,5	37
HUS	3 373	1 148	677	1 548	45,9	2 225	66,0	1 563
Kainuu	236	91	85	60	25,4	145	61,4	80
Kanta-Häme	247	116	120	11	4,5	131	53,0	3
Keski-Pohjanmaa	122	65	32	25	20,5	57	46,7	22
Keski-Suomi	539	260	138	141	26,2	279	51,8	109
Kymenlaakso	54	18	22	14	25,9	36	66,7	15
Lappi	512	219	198	95	18,6	293	57,2	146
Päijät-Häme	516	206	152	158	30,6	310	60,1	208
Pohjois-Karjala	261	160	46	55	21,1	101	38,7	163
Pohjois-Pohjanmaa	1 876	492	394	990	52,8	1 384	73,8	947
Pirkanmaa	2 820	1 699	837	284	10,1	1 121	39,8	160
Pohjois-Savo	1 440	330	282	828	57,5	1 110	77,1	831
Satakunta	787	299	207	281	35,7	488	62,0	231
Pohjanmaa	190	128	42	20	10,5	62	32,6	145
Varsinais-Suomi	1 411	488	326	597	42,3	923	65,4	549
Koko maa	15 609	6 304	3 897	5 408	34,6	9 305	59,6	5442

Käsitteet ja määritelmät

Kiireetön hoito: tarkoittaa lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeelliseksi todettua hoitoa ja neuvontaa, joka on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Erikoissairaanhoidossa hoito tulee kuitenkin antaa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu ja lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa viimeistään kolmen kuukauden kuluessa. (Terveydenhuoltolaki 2010/1326 § 51 c, 52, 53.)

Hoitoa odottavat: lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö on hoidon tarpeen perusteella päättänyt ottaa potilaan hoitoon ja potilas on asetettu sairaalasta johtuvista syistä (resurssit) hoitojonoon tai hänelle on varattu aika polikliiniseen hoitoon. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä lääketieteellisistä syistä tiettyyn ajankohtaan esim. vuoden päähän sovittuja hoidon antamispäiviä. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä myöskään toistuvaa hoitoa tai sairauden seuranta tietyin määräajoin.

Pitkään hoitoa odottaneet: tarkoittaa tässä tilastoraportissa yli puoli vuotta hoitoa odottaneita.

Hoitojonoon asettamispäivä: on se päivä, jolloin potilas asetetaan jonoon odottamaan vuodeosasto-, päiväkirurgista tai polikliinista hoitoa.

Hoidon odotusaika: on hoitojonoon asettamispäivän tai käynnin varauspäivän ja hoitoon odottamisen välinen aika.

Odotusajan mediaani: on suuruusjärjestyksessä asetettujen havaintojen keskimääräinen arvo.

Hoidon tarpeen arviointia odottavat: Potilas odottaa hoidon tarpeen arviointia. Hoidon tarpeen arvioinnissa selvitetään yhteydenoton syy, sairauden oireet ja niiden vaikeusaste sekä kiireellisyys yhteydenottajan kertomien esitietojen tai lähetteen perusteella. Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia tai lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön arviointia, asetetaan potilas hoitojonoon odottamaan hoidon tarpeen arviointia. Terveydenhuoltolain mukaan (52 §) arviointi ja siihen liittyvät tarvittavat tutkimukset on toteutettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa arviointi ja tarvittavat tutkimukset on toteutettava kuuden viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön (Terveydenhuoltolaki 2010/1326 § 53).

Hoidon tarpeen arvioinnin tuloksena voi olla jokin seuraavista:

1. Potilas ei tarvitse erikoissairaanhoitoa. Lähettävälle taholle annetaan palaute, tarvittaessa hoito-ohjein.
2. Potilas asetetaan hoitojonoon odottamaan hoitoa, hoitopäätös tehty (jonottamisen syy sairaalan resurssit).
3. Potilaille varataan aika lisäselvityksiä/tutkimuksia varten, jos sairaudesta tai diagnoosista johtuen kaikkia tarvittavia tutkimuksia ei ole mahdollista tehdä lakisääteisessä kuuden viikon/kolmen kuukauden enimmäisajassa.
4. Potilas ei tarvitse nyt hoitoa, mutta hänen tilaansa seurataan, esim. vuoden välein (jonottamisen syy toistuva hoito tai seuranta).

Hoidon tarpeen arvioinnin odotusaika: tarkoittaa lähetteen saapumispäivän ja hoidon tarpeen arvioinnin odottamisen välistä aikaa.

Lähete: on määrämuotoinen asiakirja, jolla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottaja esittää asiakasta koskevan palvelupyynnön toiselle palveluntuottajalle. Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsytiedoissa ei ole mukana päivystyslähetteitä eikä konsultaatiolähetteitä.

Lähetteen käsittelypäivä: on se päivä, jolloin lääkäri ottaa kantaa lähetteeseen ja tekee suunnitelman jatkotoimista.

Käsitelty lähete: on lähete, johon lääkäri on ottanut kantaa ja jonka perusteella hän on tehnyt suunnitelman jatkotoimista.

Taulukoissa käytetyt symbolit

– tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Laatuseloste (SVT)

Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa

Tilastojen relevanssi

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn raportointi sisältää tiedot hyvinvointialueiden erikoissairaanhoidon tarjoavien yksiköiden hoitoonpääsyn toteutumisesta. Tietojen raportoinnin perusta on terveydenhuoltolain 2010/1326 § 51 c, 52, 53. Hoitoonpääsyn toteutumisesta valvovina viranomaisina toimivat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja aluehallintovirastot (AVI). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tuottaa valvontaa varten tarvittavat tiedot Valviralle ja aluehallintovirastoille.

Tilastoraportti julkaistaan kolme kertaa vuodessa (30.4., 31.8. ja 31.12. ajankohdista). Vuodesta 2021 lähtien erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tiedot on kerätty ja julkaistu kuukausittain tietokantaraporteilla, vuoden jokaisen kuukauden viimeisen päivän tilanteesta.

Tiedot kerätään hyvinvointialueilta yksiköistä, joissa on erikoissairaanhoidon toimintaa. Hoitoonpääsyn tiedot raportoidaan sähköisinä peruseräraportteina tiivistetyssä muodossa sekä laajemmin useassa eri tietokantaraportissa: Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat, Hoitoa odottavat ja odotusajat jonoryhmittäin, psykiatrista hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat lapset ja nuoret sekä lähetteet. [Hoitoonpääsyn tietokantaraportit](#)

Tiedot esitetään absoluuttisina lukuina, prosentteina, mediaanina ja väestöön suhteutettuna.

Tiedot on tarkoitettu ensisijaisesti hoitoonpääsyä valvoville viranomaisille, terveystieteiden tuottajille, päätöksentekijöille ja tiedotusvälineille.

Menetelmäkuvaus

Hoitoonpääsy tiedot kerätään hyvinvointialueilta (pois lukien Ahvenanmaa). HUS ilmoittaa kaikkien Uudenmaan alueen hyvinvointialueiden tiedot erikoissairaanhoidon hoitoonpääsystä. Tiedonkeruussa mukana olevat organisaatiot poimivat tiedot potilastietojärjestelmänsä ja ilmoittavat ne summatasolla THL:lle. Tilastoraportti tilanteesta 31.12.2022 oli viimeinen kerta, kun tiedot kerättiin sairaanhoitopiireittäin.

Tilastoraportti julkaistaan kolme kertaa vuodessa ja sen tiedot perustuvat hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottaneiden 30.4., 31.8. ja 31.12. tilanteisiin. Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottaneiden tiedot julkaistaan tilastoraportin lisäksi kerran kuukaudessa. Jonoryhmäkohtaista tietoa kerätään myös toteutuneista hoidoista kumulatiivisesti vuoden alun ja poikkileikkauspäivän välisestä ajankohdasta. Kumulatiiviset tiedot kerätään myös lähetteen käsittelyajoista.

Kaikkien hyvinvointialueiden erikoissairaanhoidon tarjoavista yksiköistä kerätään samat tiedot käyttäen Hilmo – Terveydenhuollon erikoisalajiluokitus pohjaisista erikoisalajajoitella sekä hoitoa odottavien kohdalla myös jonoryhmäkohtaista jaottelua. Tiedot toimitetaan THL:lle joko Excel- tai CSV-muodossa. Tiedonkeruun pohjana olevat Excel-taulukot ovat standardoituja.

Tietojen kattavuudessa pyritään sataan prosenttiin. Hyvinvointialueiden yksiköt, jotka tarjoavat erikoissairaanhoidon toimittavat tiedot, jotka he poimivat potilastietojärjestelmänsä. Tietojen toimittamisessa THL:ään noudatetaan erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn seurannan ohjeistusta 2021. Tietojen kattavuus varmistetaan myös yhteistyössä valvontaviranomaisten kanssa.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tiedot poimitaan hyvinvointialueiden potilastietojärjestelmänsä. Tietojen oikeellisuus riippuu tiedonantajista. Tarvittaessa hoitoonpääsy tietojen oikeellisuutta ja laatua tarkastellaan yhdessä hyvinvointialueiden sekä tietojärjestelmätoimittajien kanssa. Lisäksi tietoja tarkastellaan tarvittaessa myös valvontaviranomaisten kanssa.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tämä 31.12.2023 tilanteesta oleva raportti on kolmas hyvinvointialueittain tehty raportti. Kiireettömän erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tiedot on päivitetty THL:n verkkosivuilla vuodesta 2021 lähtien kerran kuukaudessa. Tilastoraportti laaditaan 30.4., 31.8. ja 31.12. tilanteista.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tietoja on kerätty vuodesta 2005 lähtien, jolloin kiireettömään hoitoon pääsyn säännökset astuivat voimaan. Nykymuotoinen tiedonkeruu aloitettiin sairaanhoitopiireissä marraskuussa 2007, jolloin kysyttiin lokakuun lopun tilanteesta. Perusterveydenhuollon erikoissairaanhoidoyksiköt ovat tulleet vähitellen mukaan vuodesta 2008 lähtien.

Vuodesta 2013 alkaen on tietoja kerätty samojen ohjeiden mukaisesti ja ovat näin vertailukelpoisia keskenään. Ohjeita on päivitetty vuonna 2021 pienin osin muun muassa on lisätty uusia erikoisaloja.

Vuodesta 2023 alkaen on tiedot kerätty hyvinvointialueittain. Yhden hyvinvointialueen alle on joissain alueella useampi sairaanhoitopiiri tai perusterveydenhuollon yksikkö, joka tuottaa erikoissairaanhoidon palveluja. Hyvinvointialueittain kerätyt tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia ennen 1.1.2023 kerättyihin tietoihin. 1.1.2023 alkaen alkaa uusi vertailukelpoinen aikasarja

Tiedonkeruun vastausprosentti on lähes sata prosenttia hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueiden hoitoonpääsy tiedot koostuu alueilla toimivien erikoissairaanhoidon sairaaloiden sekä erikoissairaanhoidoa tuottavien perusterveydenhuollon yksiköistä. Järjestelmämuutokset ja versiovaihdokset sekä tietosisällön muutokset ovat aiheuttaneet tiedon laadun väliaikaista heikkenemistä aika ajoin ja tietojen puuttumista joltakin aikaväliltä. Perusterveydenhuollon erikoissairaanhoidon yksiköiden kohdalla tilanne vaihtelee, koska yksiköitä poistuu tiedonkeruusta ja nämä yksiköt ovat siirtyneet hyvinvointialueiden alle. Koko maan tasolla tietojen vertailu on sen vuoksi ongelmallista eri ajankohtina.

Tietosisältö muuttui vuoden 2013 alusta vastamaan paremmin terveydenhuoltolain erikoissairaanhoidon kiireettömään hoitoon pääsyn muutoksia. Tietosisällön muutosten takia aikasarjat eivät ole vertailukelpoisia lähetetietoja lukuun ottamatta aikaisempiin vuosiin. Vuoden 2021 ohjeituksiin tehtyjen muutosten jälkeen, aikasarjat ovat edelleen vertailukelpoisia vuoteen 2013 asti. Vuodesta 2023 alkaen aikasarjat eivät ole vertailukelpoisia lähetetietoja lukuun ottamatta koko maan tasolla.

Jonottamisen syyluokitusten määrittelyä tarkennettiin mm. tapauksissa, joissa potilas ei lääketieteellisistä tai muista perustelluista syistä ole voinut ottaa tarjottua hoitoaikaa vastaan. Määrittelymuutoksilla voi olla vaikutusta kerättäviin tietoihin.

Hoidon tarpeen arviointia koskevat tiedot ovat osittain puutteelliset, koska kaikki tietojärjestelmät ja poimintaohjelmat eivät sisällä jonottamisen syykoodia: hoidon tarpeen arviointi. Kirjaamisessa on myös ongelmia, koska hoidon tarpeen arviointia tulkitaan eri tavalla eri sairaaloissa eikä se käsitteenä ole yksiselitteinen. Edellä mainituista syistä tiedot hoidon tarpeen arvioinnin osalta eivät ole vertailukelpoisia. Vuonna 2022 on tarkennettu yhteistyössä sairaanhoitopiirien kanssa ohjeistusta hoidon tarpeen arvioinnin osalta.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kohdalla kerätään tiedot alle 23-vuotiailta. Osa alle 23-vuotiaista hoidetaan aikuispsykiatrian puolella. Hoitoa odottavien sekä hoidon tarpeen arviointia odottavien odotusaikatiedoissa käytetään terveydenhuoltolain edellyttämiä aikarajoja.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tiedot sisältävät hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavien tietoja kuntien ja kuntayhtymien tuottamiin palveluihin. Hyvinvointialueet tuottavat tiedot THL:n ohjeistuksen mukaisesti. Tietojärjestelmillä ja osittain erilaisilla tulkinnoilla esim. hoitoon pääsyn arvioinnista on vaikutusta tietojen yhtenäisyyteen.

31.12.2023 tilannetta koskevat erityiskysymykset

Hyvinvointialueet

Tässä raportissa käsitellään alueita hyvinvointialueittain. HUS toimittaa Uudenmaan hyvinvointialueiden kiireettömän erikoissairaanhoidon hoitoonpääsytiedot lukuun ottamatta Helsinkiä. Helsingillä on ollut pitkään teknisiä haasteita tietojen toimittamisessa, ja Helsingin tiedot puuttuvat kokonaan pitkältä aikajaksolta. Edelleen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Raahen seudun terveyskeskuksen tiedot puuttuvat kokonaan, teknisten haasteiden vuoksi. Kun tiedot saadaan, ne päivitetään tietokantaraportteihin ja seuraavan tilaston aikasarjat korjataan kaikkien näiden osalta.

Vuosi 2023 toi erilaisia haasteita hyvinvointialueiden toiminnan aloittamisen vuoksi tiedon tuottamisessa. Näiden haasteiden parissa hyvinvointialueet työskentelevät aktiivisesti. Muutosta on tapahtunut vuoden 2023 aikana myös perusterveydenhuollon yksiköiden määrässä, jotka tuottavat erikoissairaanhoidon palveluita. Yksiköt ovat vähentyneet ja niiden toimintaa on siirretty hyvinvointialueiden lähettämien tietojen alle. Perusterveydenhuollon yksiköissä missä vielä toimintaa on, se on vähentynyt ja tiedot ilmoitettu osana hyvinvointialueen tietoja. Tällä hetkellä erikoissairaanhoidon hoitoonpääsytietoja toimittavat: Forssan seudun terveyskeskus, Jämsän terveyskeskus, Kuopion terveyskeskus, Kuusamon terveyskeskus, Oulun terveyskeskus, Pietarsaaren sote, Raahen seudun terveyskeskus, Turun terveyskeskus, Varkauden terveyskeskus ja Helsingin terveyskeskus (teknisten ongelmien takia ja tietoa ei ole saatu).

Uudet hyvinvointialueittaiset tilastokuutiot päivitettiin ja julkaistiin vuoden 2024 alussa. Mediaaniodotuspäiviä ei saada toistaiseksi näkyviin hyvinvointialueittain. Asian parissa työskennellään aktiivisesti ja korjataan mahdollisimman pian. Kun asia saadaan korjattua, tiedotetaan siitä hoitoonpääsyn sivuilla.

Hyvinvointialueiden kanssa on yhdessä tarkennettu hoidon tarpeen arvioinnin raportoinnin ohjeistusta, mikä on näkynyt hoidon tarpeen arviointia odottavien potilaiden ja hoitoa odottavien potilaiden määrissä useilla hyvinvointialueilla. Tämä työ on vielä kesken ja näkyä määrissä viiveellä.

Kaikkien hyvinvointialueiden luvuissa saattaa olla lukuihin vaikuttaneita kirjaamisvirheitä.